

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

תאריך: יד' סיון, תשע"ב 04/06/2012

סומן: כ-12-10314

לכבוד

פרופ' עודד שריג

הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון

משרד האוצר

מר דוד זקן

המפקח על הבנקים

בנק ישראל

ד"ר יובל שטייניץ

שר האוצר

נכבדי שלום רב,

הנדון: גילוי נאות לציבור לסיבות שהביאו לפסילתו לכאורה של מר

אליהו מרכישת גרעין השליטה בבנק לאומי

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

1. על פי פרסומים בתקשורת, בימים אלו, בוחן הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר להעניק למר שלמה אליהו, בעל המניות הגדול ביותר בבנק לאומי והבעלים של חברת הביטוח 'אליהו', היתר שליטה בחברת 'מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ' - אחת החברות הגדולות בארץ לביטוחי חיים, המנהלת כ-33% מכלל קרנות הפנסיה וביטוחי החיים בישראל.

2. על פי פרסומים בתקשורת הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון קיבל בקשה למתן היתר שליטה ב 'מגדלי' לאחר שמר שלמה אליהו סיכם על רכישת כלל מניותיה של חברת ג'נרלי האיטלקית, בעלת השליטה בחברת האחזקות 'מגדלי' (ר' למשל מורן רייכמן, שלמה אליהו רוכש את השליטה במגדל, NRG, 17.3.12).

3. עוד פורסם כי הממונה על שוק ההון והביטוח עומד לערוך שימוע לאיש העסקים אליהו כתנאי לקבלת ההתר, זאת לכאורה בשל כך כי מר אליהו הואשם ואף הודה בהפרת חובת הדווח על פי חוק של 30 המחאות בנקאיות שהוצאו מישראל בהיקף כולל של כ 75 מליון ₪

¹ <http://www.nrg.co.il/online/16/ART2/344/014.html>

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

ובשל כך הוטל עליו קנס בגובה של 2.8 ש"ח - הקנס הגבוה ביותר מבין ההחלטות שפורסמו עד כה.

4. על פי החלטת הוועדה, אליהו סיפק הסברים רק ל כ 13.5 מליון ש"ח מ תוך כספים אלו בתואנה כי כספים אלו שימשו להימורים חוקיים בלונדון. **ובאשר לשאר הכסף כ- 60 מליון ש"ח ציינה הוועדה כי מר אליהו סרב לספק הסברים לשימוש שנעשה בכסף מעבר לכך כי יועד לשימוש אישי.**

5. עוד ציינה הוועדה בהחלטתה כי מדובר באדם אשר אישר כי חוק איסור הלבנת הון מוכר לו ואף ציין כי עבר הדרכות והשתלמויות שונות בנושא.

6. עוד ציינה הוועדה כי בנסיון להסביר טענתו נתן מר אליהו 3 גרסאות שונות לסברתו לגבי מהות הפעולה שביצע.

7. כמו כן ציינה הוועדה כי "כאשר מדובר באיש עסקים... אין מקום לקבל הגישה לפיה נמנע מברור הקף חובות הדווח באופן מלא"

8. לעמדת התנועה ראוי כי הממונה על שוק ההון יתן דעתו לאמור לעיל כמו גם לדבריו של מר אליהו בפני הוועדה כי, לא עמד על ההבדל בין הפעולות הפיננסיות השונות זו מזו במהותן של העברה בנקאית והמחאה בנקאית, וכן להחלטתה של הוועדה בנוגע לדבריו אלו **בקבעה כי היא מתקשה לקבל את טיעונו לאי הבנה בתום לב באשר לכך.**

9. התנועה תבקש מהממונה על שוק ההון כי ישקול בכובד ראש את מתן התר השליטה למר אליהו לאור קביעותיה אלו של הוועדה.

10. על רקע הפרסומים הנ"ל, נזכיר כי בעבר הביע מר אליהו מספר פעמים רצון לגבש גרעין שליטה בבנק לאומי, בו הוא מחזיק כ-9.6% מהון המניות, ומהווה את בעל המניות הגדול ביותר.

11. בפרט, הוא הביע את רצונו לקנות את אחזקותיה של המדינה בבנק ולהפוך בהמשך לבעל השליטה.

12. על פי פרסומים בתקשורת, ניכר כי התקיימו מגעים בין מר אליהו לבין בנק ישראל, ייתכן בצורה לא פורמאלית, במסגרתם **הבנק סירב לתת לו היתר שליטה בלאומי** (ר' למשל מוטי בסוק, האם בנק ישראל מונע משלמה אליהו להשתלט על בנק לאומי מפני שהוא מזרחי?, דה

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

מרקר 28.11.2009, תני גולדשטיין, מדוע בבנק ישראל לא אוהבים את אליהו?, **וינט**, 11.1.10³, או סיון איזקו, חגי מירום: "אליהו הבין שלא יקבל היתר שליטה בבנק לאומי", **דה מרקר**, 12.3.08⁴.

13. לאור הפרסומים בדבר הרצון הברור והנחישות שהפגין מר אליהו, כמו גם אמירתו הנחרצת בשנת 2010 כי "**בתוך 90 יום לבנק לאומי סוף סוף יהיה בעל שליטה**"⁵ ניתן להניח כי לא בנקל ויתר על תכניותיו, קל וחומר שלא על דעת עצמו.

14. בהקשר זה וכפי שאף פורסם בתקשורת – "ככל הידוע אם כי הדבר לא נאמר אף פעם רשמית, בנק ישראל מתנגד לאורך יותר מ 10 השנים האחרונות כי שלמה אליהו יהיו הבעלים או מבעלי השליטה בבנק לאומי בשל הנוהג שלו להמר בהיקפי כספים גדולים בבתי קזינו בלונדון".

15. באם כך אכן הם פני הדברים, הרי שבמסגרת המגעים לרכישת חברת הביטוח מגדל השולטת בכשליש מכספי הפנסיה של הציבור, זכאי הציבור לדעת אילו מגעים התקיימו בין בנק ישראל לבין מר שלמה אליהו, אם בכלל, בסוגיית רכישת השליטה בבנק לאומי, ובעיקר זכאי הציבור כי תפורסם ההחלטה **מדוע לכאורה בנק ישראל לא אישר בסיכומו של דבר את מועמדותו לרכישת גרעין שליטה בבנק לאומי**.

16. בנוסף, נבקש לדעת מהם השיקולים שעמדו בבסיס החלטה זו, והאם במסגרת שיקולים אלו התייחס בנק ישראל לפרסומים אודות הימוריו של מר אליהו בלונדון, לצרכם הוציא מהארץ סכום של כ 13.5 מליון ש"ח כמו גם ל כ 60 מליון השקלים להם לא נתן כל הסבר.

17. חשוב להדגיש כי שיקולים אלו, במידה שבנק ישראל התייחס אליהם, ושבעטיים לא ניתן, לכאורה, בסופו של יום היתר שליטה למר אליהו, רלוונטיים מאוד לענייננו, שכן גם כאן מדובר ברכישת מוסד פיננסי המנהל כ-33% מכלל קרנות הפנסיה וביטוחי החיים בישראל.

18. **יודגש - אם אכן בנק ישראל לא נעתר לבקשתו של מר אליהו לקבלת היתר שליטה בבנק לאומי, הרי שהנימוקים לכך הינם מידע ציבורי רב ערך שיש לפרסמו לציבור לאלתר, טרם מעבירים כשליש מכספי הפנסיה וביטוח החיים של אזרחי המדינה לשליטתו.**

² <http://www.themarker.com/markets/1.553184>

³ <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3832744,00.html>

⁴ <http://www.themarker.com/markets/1.1659241>

⁵ אבי שאולי, שלמה אליהו: בתוך 90 יום לבנק לאומי סוף סוף יהיה בעל שליטה, **גלובס** (14.3.2010)

<http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000546507>

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

19. בהקשר זה חשוב לזכור כי בניגוד לנציג ציבור אשר עומד לבחירה, והציבור יכול במידת הצורך להדיחו מתפקידו, הרי שההחלטה מי הוא זה שינהל את כספי הפנסיה שלנו הינה החלטה המשפיעה על עתידו של הציבור לטווח ארוך מאוד, כולל העברת ניהול כספי הפנסיה בירושה, מבלי שתהיה לציבור דרך לסגת לאחור.

20. בהקשר זה פורסם לפני כחודשיים כי גם משרד המשפטים שוקל את בקשת אליהו לאור מעורבותו בהימורים (מירב ארלוזורוב, עסקת מגדל בבדיקה בשל ההימורים החוקיים של אליהו בלונדון, **דה מרקר**, 15.3.12). יש להדגיש כי על אף שמדובר לכאורה בהימורים חוקיים, עולה השאלה שראוי שתינתן לגביה חוות דעת משפטית, מקצועית ואתית - האם ראוי שמי שלכאורה חובב הימורים בחייו הפרטיים יהיה אחראי על ניהול כספי ציבור כה משמעותיים.

21. עוד נדגיש כי הסמכויות המוקנות למפקח על הביטוח במתן התר שליטה הן רבות והוא אף רשאי שלא לתת התר כזה גם אם אין חשד לעברה פלילית.

22. לאור כך נבקש לדעת:

א. האם הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון עמד בקשר עם בנק ישראל בכל הקשור לעמדתו באשר למתן היתר השליטה למר אליהו.

ב. באם התקבלו במשרדו של הממונה נימוקים לאי הסכמה לכאורה למתן היתר מבנק ישראל.

ג. נבקש לפרסם בציבור מה הם הנימוקים לפסילתו, לכאורה, של מר אליהו מרכישת גרעין השליטה בלאומי והאם נימוקים אלו נלקחו בחשבון בשיקולי החלטתו. נבקש אף לדעת האם סוגית אי מתן היתר לכאורה מבנק ישראל נלקחה בחשבון בהכרעתו של הממונה על שוק ההון האם לאשר למר שלמה אליהו רכישת שליטה על אחת מחברות הביטוח הגדולות במדינה. נציין כי לעמדת התנועה יש הקבלה רבה בשיקולים העומדים בפני בנק ישראל ואלו העומדים בפני הממונה על שוק ההון שכן בשניהם מדובר בניהולם של כספי ציבור לטווח ארוך.

23. זהות השולט בכספי פנסיה וביטוחי חיים הינה אינטרס ציבורי מובהק; זכות הציבור לדעת, והדרישה כי הליכי הבחירה ומתן ההיתרים מצד הרגולטור יהיו שקופים וחשופים, נועדה

<http://www.themarket.com/markets/1.1664280>⁶

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

לאפשר דיון ציבורי ופתיח; אין זהו עונש או הכבדה המוטלת על הרגולטור ואלו המבקשים את אישורו, אלא זכות מוקנית לציבור שזכאי לממשה.

24. אם אכן כך הם פני הדברים ואכן בנק ישראל החליט שלא לתת התר שליטה בבנק לאומי למר אליהו, התנועה למען איכות השלטון בישראל קוראת למפקח על הבנקים לפרסם לאלתר את השיקולים, חוות הדעת וכן את כל המידע הרלוונטי הנוגע להחלטה זו.

25. כמו כן התנועה קוראת לממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון לפרסם לציבור, טרם החלטתו, האם להעניק למר שלמה אליהו שליטה בחברת 'מגדל', את כל המסמכים חוות הדעת המקצועיות האחרות בנושא, (דוגמת זו של משרד המשפטים, בנק ישראל, מס הכנסה, הרשות להלבנת הון ורשויות אחרות), על מנת לאפשר לציבור לבחון ולבקר בצורה מושכלת את קבלת ההחלטה אשר תשפיע על ניהול כשליש מכספי הפנסיה של הציבור כולו.

26. במאמר מוסגר נציין כי על אף שסוגית היתר השליטה איננה מעניינו של מכתב זה, לעמדת התנועה יש לפרק את גרעיני השליטה במוסדות פיננסיים בישראל ולא כל שכן אין לתת היתרי שליטה חדשים.

27. לתגובתך המהירה, נודה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר